

BOEKBESPREKING

In Leiden en Vlaanderen (dl. 5 van een vijfdelige serie over Wouter Harmsen), door E. Gerdes (naverteld door Jan Stehouwer). Uitg. Den Hertog, Utrecht. 108 blz. Enkele zwart-wittekeningen, geb. Geschikt voor j. en m. van 10 jaar en ouder. Prijs f 9,75.

INHOUD: Het verhaal speelt in de 80-jarige oorlog. Antoine Moreau, is een om zijn geloof uit Vlaanderen gevluchte jongen, die in Leiden bij een drukker werkt. Als de Inquisitie hem op het spoor gekomen is, wordt hij op slinkse wijze door een Jezuiet naar Vlaanderen teruggelokt. Aan het sterfbed van zijn moeder, die trouw Rooms is, wordt hij niet gedood, maar opgesloten in een kerker om de hongerdood te sterven.

Zijn vrienden, onder aanvoering van de prediker Wouter Harmsen, laten hem echter niet in de steek. Ze weten hem te bevrijden. Bij het handgemeen dat daarbij ontstaat, worden zowel Antoine als de Jezuiet dodelijk gewond. Antoine vergeeft de Jezuiet alles wat hij hem aandede.

CONCLUSIE: Een goed en vlot geschreven boekje over een roerige tijd. Duidelijk spreekt uit het verhaal welk een groot goed er door de Reformatie onder de mensen werd gebracht. Ook blijkt duidelijk wat de gevolgen konden zijn als men de zijde van de 'nije lere' koos. M.i. had het tot een complete veldslag uitgegroeide handgemeen bij de bevrijding van Antoine wel wat soberder beschreven kunnen worden. De doden vallen in het verhaal als rijpe appels van een boom.

In tegenstelling tot de uitgever, die als leeftijds grens 9 jaar opgeeft, heb ik 10 jaar als grens genomen. Volgens mij weten kinderen onder de tien jaar te weinig van de historische achtergrond.

EINDOORDEEL: Warm aanbevolen d.P.

Een menselijke veroordeling... en een Goddelijke vrijspraak, 6e druk, door Jan van Brakel. Uitg. Den Hertog, Utrecht, 89 blz. geen ill. Geschikt voor j. en m. vanaf ongeveer 14 jaar. Prijs f 12,50, geb.

INHOUD: Karl Wagner, een Duitse jongeman, weet zich geroepen predikant te worden, ook al hebben zijn ouders niet de middelen hem te laten studeren. Als de eerste wereldoorlog uitbreekt, moet ook Karl naar het front en al spoedig leidt hij een bandeloos soldatenleven. In een zwaar gevecht raakt hij gewond. Op zijn ziekbed komt al het verkeerde wat hij gedaan heeft, hem voor de geest. Maar hij mag ervaren dat bij God vergeving is, zelfs voor de grootste der zondaren. Als hij geneest, komt weer die sterke drang dominee te worden in hem op. Hij vertrouwt veel van zijn geheimen toe aan Esther, een Joodse verpleegster uit goede kringen. Na de oorlog is de vader van dit meisje het middel in Gods hand Karl te laten studeren. Hij wordt predikant en trouwt met Esther. Als in de dertiger jaren het Nazisme opkomt, waarschuwt hij daar ernstig tegen en om die reden wordt hij gevangen genomen. Zijn vrouw sterft bij een miskraam en hijzelf voor het vuurpeloton.

CONCLUSIE: De schrijver heeft een aangrijpend verhaal geschreven. Het boek is m.i. echter alleen geschikt voor oudere kinderen en volwassenen. De taal die de schrijver gebruikt is dikwijls zeer gedragen. Er komen talloze termen in voor, met name op religieus gebied, die het jonge kind niet begrijpt.

EINDOORDEEL: Voor **ouderen** warm aanbevolen, maar niet voor kinderen van de zondagsschool d.P.

Frontale botsing, 4e druk, door Rik Valkenburg. Uitg. Den Hertog, Utrecht. 188 blz. Enkele zwart-wit tekeningen. Prijs f 14,90, geb. Geschikt voor j. en m. van 12 jaar en ouder.

INHOUD: In dit boek beschrijft Rik Valkenburg de belevenissen van het Veenendaals gezin Van de Heuvel (vader, moeder, drie zoons, een dochter) in de laatste zeven maanden van de tweede wereldoorlog. Het verhaal is vooral geweven rond de jongste van het gezin, de veertienjarige Ab, die heel wat meemaakt, sinds hij als verstekeling meegang met een afdeling van het Rode Kruis, waarbij een oudere broer was ingedeeld. Met de anderen van deze groep was hij paraat voor de gewonden in de slag om Arnhem. Ook later maakt hij heel wat mee, als hij met de evacu  Joke en zijn vriend

Kees op zoek gaat naar voedsel. Verscheidene keren ontmoeten ze  en van een tweetal sprekend op elkaar lijkende lagere SS-ers. Pas later komen ze aan de weet dat het hier niet om  en maar twee personen betrof. Ab is er bij als een van hen aan zijn verwondingen overlijdt. Dan komt ook voor Veenendaal de bevrijding en de vreugde daarover, ook in het gezin Van de Heuvel.

CONCLUSIE: In dit boek maken we kennis met een gezin dat ook in de oorlogsjaren vanuit Gods Woord wil leven. Op sobere wijze laat de schrijver ons zien, hoe dit functioneert in de concrete situaties van de oorlogsjaren. Er is de voorbede bij gevaarlijke ondernemingen, het opwellig noodgebed bij gerezen moeilijkheden. Vooral Ab worstelt met het probleem of de tekst "Hebt uw vijanden lief" ook geldt tegenover de Duitsers.

Voortdurend welt de haat in hem op, vooral nadat een van de twee bovengenoemde SS-ers Abs vriend Kees had neergeschoten, waar deze een verlamming aan overhield. Als Ab de SS-er kort voor de bevrijding ontmoet, wanneer hij stervende is aan de opgelopen verwondingen, is zijn eerste opwelling hem te doden. Maar de kracht van Gods Woord wint het. Dan geeft Ab hem niet de 'genadeslag' maar de laatste slok water.

Een enkele keer zeg je: vallen hier de godsdienstige beslissingen niet al te vlot (blz. 45, 160). Ter informatie nog: de spelling is 'Here' (blz. 98, 123, 133). Het boek is zo geschreven dat het vele jongeren zal boeien; ook ouderen zullen er door aangesproken worden. Ik zou de schrijver willen vragen bij een eventuele volgende druk een inleiding op te nemen, waarin hij ons duidelijker vertelt in hoeverre zijn boek 'historie' is dan nu enkele opmerkingen en voetnoten (blz. 40, 78, 79, 167, 176).

Ik tekende  en storende fout, en wel in een regel van een couplet van ons volkslied op blz. 178: die mij mijn hart doorboort, i.p.v. doorwondt.

Het boek lijkt me alleen geschikt voor de oudste kinderen van de zondagsschool Het is overigens geen specifiek kerstboek; hoewel de kerst dagen van 1944 in de behandelde periode vallen, wordt er niet over gesproken.

EINDOORDEEL: Warm aanbevolen d.P.

Wim en Wouter spelen soldaatje, door A. Korpershoek-van Wendel de Joodse. 1e druk, prijs f 6,50. Geb., geill., jongensboek 6   7 jaar, 48 blz.

INHOUD: Wim en Wouter zijn twee broertjes. Ze spelen soldaatje en lopen ongemerkt steeds verder van huis. Ze komen een lantaarn-auto tegen en volgen die een eindje. Twee jongens willen hun 'geweren' afpakken, ze rennen verder en raken de weg kwijt. Door een briefje op de deur vindt een agent de jongens en zorgt ervoor dat ze thuiskomen.

CONCLUSIE: Voor jongens van de aangegeven leeftijd is dit een leuk boekje. Ook de illustraties zijn erg mooi. Het is geschikt om voor te lezen aan kinderen die nog niet zelf kunnen lezen.

EINDOORDEEL: Warm aanbevolen A.D.

Wim en Wouter gaan logeren, door A. Korpershoek-van Wendel de Joodse. 1e druk, prijs f 6,50, Geb., Geill., jongensboek 6   7 jaar, 56 blz.

INHOUD: De broertjes Wim en Wouter mogen in de vakantie bij opa en oma logeren. Vader brengt ze weg met de auto. Op de pont verzamelen ze kaartjes. Bij oma en opa beleven ze van alles: ze gaan winkelen, spelen, Wim valt in de sloot maar de 'boze' oude Gerrit haalt hem eruit.

CONCLUSIE: Geschikt om voor te lezen vanaf ruim 4 jaar. De illustraties (Rino Visser) zijn levensecht. Evenals het andere 'Wim en Wouter'-boekje is ook dit boek keurig verzorgd. Het zal de kinderen zeker aanspreken, omdat ze veel dingen die gebeuren, zullen herkennen.

EINDOORDEEL: Warm aanbevolen A.D.

Sikko de woonwagenjongen, door L. Janse. 86 blz., Geb. en Geill., 4e druk, voor j. en m. vanaf 11 jaar. Prijs f 8,25.

INHOUD: Sikko Harmsma is een jongen van twaalf die in een woonwagen leeft. Zijn stiefmoeder is slecht voor hem, zijn vader drinkt. De kinderen moeten gaan stelen en zijn zusje wordt gegrepen door de politie. Sikko krijgt van vrouw Van Helden een Bijbel-

tje waar hij veel in leest. Dit brengt hem tot nadenken over zijn leven en dat van zijn familie. Vader raakt gewond in een gevecht. Later komt hij door dronkenschap in een sloot terecht en verdrinkt. Vrouw Van Helden wijst Sikko waar hij troost kan vinden: bij de Vader der wezen.

CONCLUSIE: Dit boekje vertelt op ontroerende wijze over het leven van een woonwagenjongen in vroeger tijd. Duidelijk komt uit hoe moeilijk Sikko het heeft. Toch is de taal die hij gebruikt, wat wijs voor een jongen die nog maar enkele weken in de Bijbel leest. Jammer dat er nogal wat taal- en drukfouten voorkomen. Achterop wordt aangegeven dat het boekje geschreven is voor kinderen van 7-11 jaar. Het is door het taalgebruik en door enkele realistisch beschreven situaties (een mes dat tussen vaders schouderbladen wordt gestoken, het verdrinken van vader) niet zo geschikt voor kinderen onder de 10 jaar.

CONCLUSIE: aanbevolen.

A.D.

Ouwe Toon en zijn vriendje, door Corry Blei-Strijbos. Uitg. Callenbach; 2e druk. Jongensboek 8—10 jaar. 51 blz. prijs *f* 5,50.

INHOUD: Harm, Hans, Gijs en Kees plagen ouwe Toon vaak. In de winter gooien ze sneeuwballen tegen de ramen. Als ouwe Toon ziek is, moet Kees voor de bakker brood brengen. Kees haalt hout uit de schuur en maakt de kachel van de oude man aan. Het gevolg is, dat hij die middag te laat komt om met zijn vriendjes mee te gaan, die door onvoorzichtigheid met vuur een brand veroorzaakt hebben in een bus op het autokerkhof. Als hij hen gaat zoeken, wordt Kees verdacht van brandstichting. Kees vertelt zijn verdriet aan ouwe Toon en zo komt alles uit.

CONCLUSIE: Een vlot geschreven boekje. Als toepassing wordt de gelijkenis van de onbarmhartige dienstknecht verteld. Jammer, dat dat de uitdrukking "wij doen ook wel eens iets fout" gebruikt wordt. Het belangrijkste slot van de gelijkenis wordt niet genoemd. Daar staat: "Alzo zal ook Mijn hemelse Vader u doen, indien gij niet van harte vergeeft een iegelijk zijn broeder zijn misdaden." De schrijfster gaat er zonder meer van uit in dit boek, dat de zonden van ons vergeven worden (ook aan ons worden schulden kwijtgescholden, aan jullie, aan mij, iedere dag opnieuw...). Jammer, dat ook het woord "Heer" gebruikt wordt.

EINDOORDEEL: matig aanbevolen.

J.D.v.L.

Het turfschip van Breda, door P. de Zeeuw, J.G.zn.; j. en m. boek 10—12 jaar. Uitg. Callenbach; 3e druk, 91 blz. Prijs *f* 7,30.

INHOUD: Een ruzie tussen haarsnijder Dirk kruizemunt en een zoekende Spaanse soldaat vormt de inzet van dit altijd weer boeiende tafereel. De rest van de geschiedenis is overbekend.

CONCLUSIE: Het geheel is spannend en goed beschreven. Zowel de handelwijze van kapitein van Bergen als de spanning waarin de soldaten verkeerden, nodigt uit tot lezen. Het boek ademt een goede sfeer.

Het was verstandig Ps. 118 : 8 in de berijming van Datheen weer te geven. Jammer dat er geen boodschap via de dankstond werd meegegeven. Deze wordt nu alleen maar genoemd, zonder op de dienst zelf in te gaan. Dit laatste neemt niet weg, dat we het boek graag in handen van onze kinderen zien.

EINDOORDEEL: Warm aanbevolen

J.D.v.L.

Beer blijft bij Tim, door Riet Jansen. J. en m. boek 6—8 jaar. Uitg. Callenbach; 1e druk, 29 blz. Prijs *f* 3,45.

INHOUD: Beer, de hond van Baas, wordt aan het begin van de vakantie aan een boom vastgebonden en daar achtergelaten. Bas vindt het dier en neemt hem mee. Bas geeft de hond aan zijn vriend Tim. Samen beleven ze van alles met het dier.

CONCLUSIE: Op zich best een leuk kinderboekje, maar niet geschikt voor het Kerstfeest. Hoewel het boekje opvoedkundig wel waarde heeft, is er geen enkele gedachte aan de Bijbel ontleend.

EINDOORDEEL: Niet aanbevolen

J.D.v.L.

Wie is Johanna Veltman?, door M.H. Karels-Meeuse; meisjesboek 12—15 jaar. 1e druk; 96 blz. Prijs *f* 15,75

INHOUD: Johanna heeft het na de mavo als havo-leerling in de stad niet gemakkelijk gekregen. Ze komt in een milieu, dat wel erg veel verschilt met het eenvoudige leven op de boerderij. Ze schaamt zich, dat haar moeder het zevende kind verwacht en durft dat niet aan de meisjes op school te vertellen. Ze mogen daarom ook niet bij haar thuis op visite komen.

Evenmin spreekt ze thuis over het verloop van de verjaardagen. Hoewel met moeite, past ze zich toch enigszins aan, maar wat er allemaal op dergelijke avonden gebeurt, vertelt ze niet. Als het kindje levenloos geboren wordt, voelt Johanna zich schuldig. Ze overlegt met vrouw Mertens, nadat ze als hulp in het gezin steeds meer tot de ontdekking gekomen is, dat ze een dubbel leven leidt. Daarna volgt het gesprek met haar ouders en de bekentenis aan de geschiedenisleeraar, tegenover wie ze ook niet eerlijk is geweest, toen ze het briefje voor de ouderavond verscheurd had. Tenslotte komt de hele klas voor een fondue-avond naar de boerderij.

CONCLUSIE: Hoewel Johanna als een meisje van 17 jaar beschreven wordt, is het boek zeker niet te wijs voor de oudste kinderen van de z.s. Integendeel, het bevat leerzame elementen voor kinderen, die nu of straks naar het voortgezet onderwijs gaan. Het boek heeft een goede strekking en laat de jeugd zien, dat er ook nog goede Christelijke gezinnen zijn. Het is bepaald geen "goedkoop" verhaal. Het heeft duidelijk opvoedkundig en geestelijk een boodschap. Het geheel is op een verantwoorde manier gebracht. Mocht u dit jaar al uw keus gedaan hebben, dan raden wij u aan dit boek voor een andere keer te noteren.

EINDOORDEEL: Warm aanbevolen

J.D.v.L.

In handen van een afperser, door W. P. Balkenende; jongensboek 13 jaar en ouder. Uitg. De Banier; 1e druk, 122 blz. Prijs *f* 16,75

INHOUD: Het stelen van een paar repen chocola heeft voor Sander van Megeren grote gevolgen. Hij wordt gedwongen lid van een jeugdbende te worden, die zich bezighoudt met inbraken en vernielingen op grote schaal.

Sander is blij, als hij een week met vakantie naar Drente kan. Sander kan niet langer tegen de dwang van "de lange", hun leider, op. De leider pleegt, als de knopen ontward worden, zelfmoord.

CONCLUSIE: Een erg realistisch boek, dat ons confronteert met hedendaagse praktijken. Met name in de (grote) steden lopen onze jongeren het risico hier kennis mee te maken.

De Bijbelse boodschap klinkt goed door. Voor 'krantenberichten' wordt wel een erg royale plaats ingeruimd. Of we kinderen van 11 à 12 jaar al met dit soort praktijken geconfronteerd moeten worden, waag ik in het algemeen te betwijfelen. Al is het wel zo, dat in bepaalde plaatsen het lezen van dit boek misschien preventief kan werken.

EINDOORDEEL: Gelet op het boevnstaande (onder voorbehoud) aanbevolen.

J.D.v.L.

In het kraaiennest, door W. G. van de Hulst; jongens- en meisjesboek 8—10 jaar. Uitg. Callenbach; 14e druk; 187 blz. Prijs *f* 9,60

INHOUD: Dik en Wim beleven hun avonturen in het Kraaiennest, zoals de zolder door moeder genoemd wordt. Daar komt dan nog Beppie, de poes, bij. Verder de oude, deftige mevr. Haverman en haar dienstbode Neeltje. Vooral mogen we Jasbaas, de schipper, en zijn gehandicapte zoontje Jasper, niet vergeten.

CONCLUSIE: Een kostelijk verhaal, zoals alleen v. d. Hulst dit beschrijven kan. Hij weet de karakters meesterlijk te beschrijven en in gedachten herleeft de tijd van enkele tientallen jaren geleden, toen het leven nog wat minder gecompliceerd was dan nu.

De Bijbelse boodschap klinkt goed door. Een boek, dat het ook nu nog goed doet. De illustratie op het omslag is erg contrasterend met de inhoud. De vroegere omslag paste m.i. beter.

EINDOORDEEL: Warm aanbevolen.

J.D.v.L.

De rijke jongen I, door Evert Kuyt; jongens- en meisjesboek 14 jaar en ouder. Uitg. De Banier; 1e druk, geb. matig geïllustr., 128 blz. Prijs f 14,75.

INHOUD: "De rijke jongen" is de bijnaam van Bas Oostveen. Hij zit in de 5e klas van de basisschool en hij is hevig verliefd op een meisje uit zijn klas, Riekje de Graaf. Hun klasgenoot Piet Verdam kan het niet uitstaan, dat Bas en Riekje met elkaar "gaan". Piet zorgt daarom voor allerlei moeilijkheden, tot vechtpartijen toe. Na weer zo'n fikse vechtpartij belanden Piet en Bas beiden in een sloot. Na dit modderbad belooft Piet aan Bas, dat hij voortaan niet meer zo leuk tegen Bas zal doen.

CONCLUSIE: Een eigenaardig en vreemd verhaal. Verliefdheid tussen een jongen en een meisje van de 5e klas basisschool wordt beschreven op een manier alsof het gaat over pubers. Het komt mij voor kinderen, allemaal veel te "wijs" en te "ouwelijk" over. De enkele illustraties daarentegen zijn weer erg kinderlijk. Die tegenstrijdigheden vind ik echter een groot bezwaar. Hierdoor acht ik dit boek weinig geschikt voor Zondagsschoolleerlingen. Dus

EINDOORDEEL: Matig aanbevolen. W. Markus

De rijke jongen II, door Evert Kuyt; jongens- en meisjesboek 14 jaar en ouder. Uitg. De Banier; 1e druk, 127 blz., geb., matig geïll. Prijs f 14,75.

INHOUD: Bas Oostveen, de rijke jongen, zit nu in de 6e klas bij de hoofdonderwijzer. Tijdens een fietstochtje door de polder komt Bas te vallen. Daardoor ontdekt hij in een put in de berm van de weg een ijzeren kistje. Er blijken waardevolle papieren in te zitten, afkomstig van een Joods gezin, dat vroeger in hun dorp heeft gewoond. Deze mensen waren in de oorlog weggevoerd door de Duitsers. Hierdoor komen ze in contact met een dochter van het Joodse gezin, Mirjam, die als enige de oorlog heeft overleefd. De vondst van Bas zou hele nare gevolgen gehad kunnen hebben voor de ouders van zijn "meisje" Riekje. Het veroorzaakt ook weer een hele deining bij zijn klasgenoten, met Piet Verdam als aanvoerder. Gelukkig loopt alles heel goed af. Zelfs met Piet Verdam ontstaat tenslotte een goede vriendschap.

CONCLUSIE: Hoewel in iets mindere mate als in "De rijke jongen I", vind ik toch ook in dit 2e deel de beschrijving van de verliefdheid tussen kinderen van een 6e klas van de basisschool te overtrokken. Ook de gesprekken tussen de kinderen bestaan vaak niet uit kindertaal, maar is dan duidelijk grote-mensentaal.

Tenslotte nog een opmerking over de buitenkant van de beide boeken: het is heel merkwaardig, dat de omslagtekening van deel I duidelijk betrekking heeft op een gebeurtenis, die beschreven wordt in deel II en omgekeerd. Al met al

EINDOORDEEL: Matig aanbevolen. W. Markus

Thirza, door N. den Ouden - van Bruchem; meisjesboek 14 jaar en ouder. Uitg. Den Hertog's uitgeverij B.V.; 68 blz., 1e druk, geb., redelijk geïll. Prijs f 7,75.

INHOUD: Thirza is een Joods meisje van ongeveer 18 jaar. Zij is enig kind van zeer rijke ouders. Haar vader is directeur van een grote bank. Door het sterven van haar moeder is zij tot het geloof in de Heere Jezus gekomen.

Dit vond haar vader zo vreselijk, dat hij niets meer van haar wilde weten. Op één voorwaarde mocht zij terugkeren, als ze de Heere Jezus zou vervloeken. Dit kan ze niet en zo gaan ze uiteen. Als haar vader daarna echter zeer ernstig ziek wordt, vindt hij het tenslotte toch goed, dat Thirza hem verpleegt. Zij doet dit biddend en tot haar grote vreugde komt ook haar vader tot bekering. Beiden doen verheugd belijdenis van hun geloof en worden gedoopt.

CONCLUSIE: Dit is een oud verhaal, dat door de schrijfster opnieuw is bewerkt. Het speelt zich af in de vorige eeuw. Het is een verhaal met een rijke en verantwoorde inhoud, echter niet zo zeer geschikt voor kinderen van de Zondagsschool, maar wel voor ouderen. Voor deze laatste zou ik het warm willen aanbevelen, maar voor de Zondagsschool slechts

EINDOORDEEL: Matig aanbevolen. W. Markus

In Utrecht, door E. Gerdes; jongens- en meisjesboek 11 jaar en ouder. Uitg. Den Hertog B.V.; 108 blz., herziene uitgave door Jan Stehouwer, geb., illustraties van J. H. Isings. Prijs f 9,75.

INHOUD: Dit is het derde deel uit een serie van vijf boeken over de vervolgingen van de protestanten in de tijd van de 80-jarige oorlog. Ook de houding van de Wederdopers komt duidelijk naar voren.

CONCLUSIE: Omdat we de eerste twee delen niet gelezen hebben, vonden we het enigszins verwarrend dat er zoveel namen in dit boek voorkomen. Er is een duidelijke beschrijving van de vervolging door de Rooms en het geheel is spannend herschreven.

EINDOORDEEL: Warm aanbevolen. R.B.

Wat de zee aanspoelde, door S. Bison; jongens- en meisjesboek 12 jaar en ouder. Uitg. De Hertog B.V.; 59 blz., herdruk, geb., enkele ouderwets aandoende tekeningen. Prijs f 8,95.

INHOUD: In het vissersgezin De Bruin heerst armoede. Ondanks het slechte weer gaat vader vissen. Na weken vindt zijn zoon een fles op het strand met het briefje van vader: Ik vrees, wij vergaan. Gelukkig komt vader behouden thuis. De hond Caro vindt op het strand een tas met veel geld. De strandvoogd wijst dit grof van de hand, zodat visser De Bruin hiervoor nu een nieuwe schuit kan kopen.

CONCLUSIE: Dit boek is rond 1900 geschreven en door de kleindochter Meta Bison opnieuw bewerkt. Maar opzet van het boek en zinsbouw zijn erg uit de tijd. Vaak is er een taalgebruik van de vroegere gezelschappen.

EINDOORDEEL: Matig aanbevolen. R.B.

Klein Halleluja, door Johanna Wagenaar; alle kinderen. Uitg. Harmonia H'sum; 8 blz., 1e druk 1981. Prijs f 6,60.

INHOUD: De ondertitel luidt: Kinderliederen voor Kersttijd met piano- of orgelbegeleiding.

CONCLUSIE: Deze bundel zou wel door een jeugdkoor gebruikt kunnen worden, maar is ongeschikt voor zondagsschoolkinderen omdat de melodische wendingen en modulaties voor onze kinderen te moeilijk zijn. Verder zijn de woorden van de 7 liedjes totaal anders van inhoud dan wij wensen, b.v.: Sa, sa herdertjes, dans, dans. En: Er dansen engelen rei aan rei, daarboven in de hemelwei.

EINDOORDEEL: Niet aanbevolen. R.B.

Augustinus, de belhamel van Carthago, door Dineke Daudey; jongens- en meisjesboek 10 jaar en ouder. Uitg. De Banier B.V.; 112 blz., 4e druk, geb., enkele zw.-wit illustraties. Prijs f 13,50.

INHOUD: Op eenvoudige manier wordt het leven van de kerkvader beschreven: Augustinus wil eerst niet luisteren naar de goede woorden van moeder Moniqua, maar wordt door God bekeerd.

CONCLUSIE: Inhoudelijk is de opzet goed verantwoord. Toch wordt de geschiedenis soms wat hoogdravend verteld, ondanks het feit dat de schrijfster dierbare verkleinwoordjes gebruikt. De mijmeringen van de moeder zijn soms ver gezocht, en komen wat opgelegd over.

EINDOORDEEL: Aanbevolen. R.B.

Jan krijgt een witte arm, door Hans Werkman; jongens- en meisjesboek 5—7 jaar. Uitg. De Vuurbaak; 42 blz., 1e druk 1975, geb., zw.-wit tekeningen. Prijs f 3,80.

INHOUD: Als Jan bij school van het klimrek valt breekt hij zijn pols en in het ziekenhuis krijgt hij er gips om.

CONCLUSIE: Dit is het eerste deeltje van de serie Jan en Rinette. Deze boekjes zijn erg geschikt voor een klassebibliotheek. Ze lezen vlot, maar het Christelijk element is nogal zwak.

EINDOORDEEL: Aanbevolen, maar niet als kerstboekje. R.B.

Rinette en Jan hebben pech, door Hans Werkman; jongens- en meisjesboek 5—7 jaar. Uitg. De Vuurbaak; 42 blz., 1e druk 1975, geb., zw.-wit tekeningen. Prijs f 3,80.

INHOUD: Als ze naar zee rijden, krijgt de auto een lekke band en vader heeft de krik thuis laten liggen. Gelukkig komt de wegen-

wacht en zo kunnen ze verder. Later is de tas uit hun auto verdwenen. De buurman die net zo'n auto heeft blijkt de ongewilde dief te zijn.

CONCLUSIE: Dit is het tweede deeltje uit de Jan en Rinette-serie. Ze zijn vlot geschreven en kinderen zullen dit deel zeker fijn vinden.
EINDOORDEEL: Aanbevolen, maar minder geschikt om bij de kerstfeestviering te geven. R.B.

Rinette en Jan in Katwijk aan Zee, door Hans Werkman; jongens- en meisjesboek 6—9 jaar. Uitg. De Vuurbaak; 62 blz., 1e druk 1975, geb., zw.-wit tekeningen. Prijs f 4,80.

INHOUD: Als Rinette en Jan de vakantie aan zee doorbrengen, regent het soms. Dan maken ze tochtjes en zien veel van de omgeving. Ook is er een spannende wedstrijd, wie de meeste flesjes bij het strand kan opgraven. Ze vliegeren wat en brengen een bezoek aan de vuurtoren. Aan het eind van de vakantie zien ze nog een prachtig vuurwerk.

CONCLUSIE: Dit is het derde deel van de Rinette en Jan-Serie. Een leuk geschreven boekje, dat de kinderen graag zullen lezen. Vader en moeder bepraten erg veel met hun kinderen en dat is fijn.
EINDOORDEEL: Warm aanbevolen, maar meer voor de klasbibliotheek dan voor de uitdeling met kerst. R.B.

Bochel Hannes, door S. Bison (herschreven door M. Bison) jongens- en meisjesboek 9—12 jaar. Uitg. Den Hertog; 78 blz., geb., geïll. Prijs f 8,95.

INHOUD: Bochel Hannes is de enig overgebleven zoon van een schoenmaker en zijn vrouw. Hij heeft een bochel en een groot hoofd. Hij is een zachte, rustige en godvrezende jongen. Op school is hij één van de besten. Hij heeft één grote vijand op school: Jan Veldman. Die plaagt hem veel. Na de school gaat hij zijn vader helpen in de zaak, maar kort na elkaar sterven z'n ouders, nog voor zijn twintigste levensjaar. Het gaat goed totdat een nieuwe schoenmaker, Sterk, in het dorp komt. Die levert heel goedkope schoenen en Hannes verliest zijn klanten. Hij redt het leven van Jan Veldman, maar er zijn problemen: hij moet het huis verkopen, want de hypotheek is opgezegd. Niet Sterk, maar Jan Veldman, die nu zijn vriend wordt, koopt het huis, waar Hannes in mag blijven wonen. Sterk is vaak dronken en de zaak verloopt waardoor Hannes weer klanten krijgt. Hij redt 2 jongens uit een wrak, maar zelf wordt hij daarna zo ziek dat hij, blijkmoedig door zijn geloof in Christus, na korte tijd sterft.

CONCLUSIE: Een oud boekje, herschreven en opnieuw uitgegeven. Een voor die tijd (zo'n 75 jaar geleden) reëel boekje. (Ouderen zullen dit boekje dan ook veelal, door de gebruikte taal en door de omstandigheden, met plezier kunnen lezen). Alhoewel de inhoud en de strekking ervan goed zijn, kun je toch bezwaren aanvoeren tegen o.m. het taalgebruik (b.v. krachtadig bekeerd, zinnebeeldige wijze, jegens, enz.), het soms moraliserende karakter en het erg vaak inpassen van Bijbelteksten en liederen. De tekeningen zijn mooi, het geheel is goed verzorgd en de prijs ligt voor het gebodene op een reëel peil. Voor ouderen beter geschikt dan voor jongeren!

EINDOORDEEL: Matig aanbevolen. G. ten Berge

Robert vindt een vriend, door F. v. d. Schoot - van Dam; jongens- en meisjesboek ± 8—11 jaar. Uitg. De Banier; 72 blz., geb., weinig ill. - de tekeningen zijn wel duidelijk. Prijs f 15,75.

INHOUD: De hoofdpersoon is Robert. Zijn vader is zeeman en zijn moeder is ook veel weg. Ondanks alle weelde en luxe waarin Robert opgroeit, voelt hij zich toch niet gelukkig. Hij voelt zich eenzaam. Robert sluit vriendschap met Klaas, de zoon van de tuinman. Moeder verbiedt hem die vriendschap. Robert schrijft een brief aan z'n vader waarin hij alles vertelt. Ook gaat Robert met zijn zorgen en eenzaamheid naar de Here Jezus. Robert wordt ziek. Hij gaat met zijn moeder op vakantie. Ook hier is hij eenzaam. Hij ontmoet er een oude man, die in hetzelfde hotel logeert en Robert vertelt hem zijn problemen. Deze man spreekt hem moed in en zegt dat Robert hiermee ook naar Jezus moet gaan. De man praat met Roberts moeder, en ze ziet in dat ze het niet goed gedaan heeft. Ze zoekt toevlucht bij God en alles komt weer goed. Robert mag weer naar Klaas.

CONCLUSIE: Een goed boekje voor wat jongere kinderen. Er komt heel goed in naar voren, dat je met al je problemen en zorgen altijd naar de Here Jezus kunt gaan. Het boek is echter veel te duur! Daarom is het bijna onmogelijk voor veel Zondagsscholen om het aan te schaffen.

EINDOORDEEL: Aanbevolen. E. ten Berge - v. d. Berg

Een luipaard - man?, door M. C. Capelle; jongens- en meisjesboek ± 11—14 jaar. Uitg. De Banier; 122 blz., geb., geïll. - de tekeningen zijn functioneel. Prijs f 14,75.

INHOUD: Dit boek gaat over een Afrikaans gezin. Nsengi en Malia zijn de 2 kinderen. Hun vader is 3 maanden naar een ver land geweest om te studeren. Als vader terug is gaan ze verhuizen naar een ander deel van Afrika, waar veel mensen nog niet van de Here Jezus gehoord hebben. Vader wordt daar evangelist en helpt de mensen om beter het land te bewerken. Er gebeurt van alles in het nieuwe dorp. Eens werd een oude vrouw beschuldigd van hekserij en de mensen staken daarom haar hut in brand. Nsengi krijgt een vriend, Koebaloe. Hij kan goed houtsnijden. Deze jongen komt uit een gezin dat Jezus niet kent. Een grote broer van Koebaloe komt uit de grote stad terug met een vriend. Er gaat een slechte invloed van hen uit. De vader van Nsengi weet goed duidelijk te maken dat het niet goed is wat die jongens zeggen en laten zien en vader vertelt dan ook hoe God het wil. De twee jongens staan ook vijandig tegenover het Christendom en ze proberen de mensen bang te maken door, verkleed als een luipaard, christenen 's nachts aan te vallen. Nsengi weet dat de twee dat doen en hij wordt door hen gedwongen om niets te vertellen. Hij doet dit echter toch en zijn vader praat met de twee jongens. Kort daarna verdwijnen ze dan spoorloos, en ook de angst van de mensen is verdwenen.

CONCLUSIE: Het is een goed verhaal met een positief christelijke inhoud. Het lettertype is duidelijk. Jammer dat de prijs zo hoog is, waardoor het voor veel Zondagsscholen niet mogelijk zal zijn om dit boek aan te schaffen.

EINDOORDEEL: Aanbevolen. E. ten Berge - v. d. Berg

Het huis Wijngaarde, door E. Gerdes (bewerking J. Stehouwer); jongens- en meisjesboek 9 jaar en ouder. Uitg. Den Hertog; 118 blz., geb., geïll. met enkele schitterende tekeningen van J. H. Isings. Prijs f 9,75.

INHOUD: De hoofdpersoon in dit boek (deel 4 van een serie van 5) is Wouter Harmen. Hij is een rondtrekkende prediker ten tijde van de 80-jarige oorlog. Hij gaat op bezoek bij de bekende dichter en vriend van Willem van Oranje, Marnix van St. Aldegonde. Hij raakt verward in allerlei spannende situaties rondom een gerige huismeester, die, zoals later blijkt, ook nog een moord op zijn geweten heeft. Waanzinnig van angst gaat hij tenslotte zijn kelder in, want het vreselijke geheim van de moord is uitgelekt. In de kelder staan vaten buskruit en door zijn fakkel ontstaat brand en de huismeester en twee rovers die op zijn geld uitwonen, sterven door de ontploffing. De prediker benut elke kans om wat goeds over Jezus te zeggen.

CONCLUSIE: Het boekje is goed geschreven en het is een goed verhaal. Het Woord van God wordt vaak genoemd, soms ook in de taal die men in die tijd sprak. Voor de kinderen van zo'n 9 à 10 jaar zal dit wel veel te moeilijk zijn. Maar omdat de hoofdpersoon een prediker is, komt het geheel toch goed over. Duidelijk is dat Jezus de zonde, hoe groot ook, wil vergeven. Rijke evangelieverkondiging dus. Het heeft niet bepaald een "happy end". Een verzorgd boekje.

EINDOORDEEL: Aanbevolen. G. ten Berge

BOEKBESPREKING

Kerstfeest in de schaapskooi (Een verhaal uit Normandië), door Jac. Overeem. Uitg. G. Kool, Veenendaal 1977. Prijs f 16,90.

INHOUD: In een Normandisch dorp woont de kasteeltuinman. Henri de Clermont met zijn vrouw en de kinderen Roza (14), Peter (12) en Jean (10). Ze hebben heel wat te verwerken, niet alleen om-

ORGANISATIENIEUWS

dat moeder de Clermont zeer ernstig ziek is, maar ook omdat er vragen in hun harten gerezen zijn over geloofszaken. Sinds de allerwege geachte schaapherder Karel van Lyon met zijn hele hart de leer van de reformatie toegedaan is, zijn er bij hen twijfels gerezen over de rooms-katholieke leer waarin zij opgegroeid zijn. Met name de dorpspastoor ziet met argusogen dat deze schaapherder met de mensen over de Bijbel spreekt, ook met de zieke mevrouw De Clermont. En in zijn hart groeit de haat tegen de eenvoudige herder. Na een mislukte poging Roza ertoe te bewegen bij hem in de huishouding te komen, zint hij op wraak. Hij vraagt de schoenmaker hem daarbij te helpen en deze biedt aan de schaapskooi van Karel van Lyon in brand te steken. Het effect hiervan is echter averechts. Velen slaan de handen ineen en op de plaats van de oude stal verrijst een nieuwe. De schaapherder is er blij mee, maar meer nog is hij erover verheugd dat er heel wat mensen zijn die in de nieuwe schaapskooi met hem het kerstfeest komen vieren.

KORTE BEOORDELING: Overeem kán vertellen. Het is een boeiend verhaal geworden en als kerstverhaal — ondanks de schaapskooi — bepaald niet alledaags. Het is echter geen speciaal jeugdboek geworden, niet alleen omdat vele woorden en zinswendingen voor kinderen te moeilijk zijn, maar ook omdat de opgeroepen sfeer veelal niet behoort tot de belevingswereld van het jonge kind. Ik ben het dan ook beslist met de schrijver oneens dat het boek geschikt is voor lezers van 8 tot 80 jaar. Ik denk dat we de ondergrens bij ongeveer 12 jaar moeten leggen. Met deze kritische kanttekening wil ik het boek van harte aanbevelen. Het thema is onze aandacht waard.

KRITISCHE OPMERKINGEN: Toch wil ik over het hoofd van de lezers heen nog wat opmerkingen maken aan het adres van de schrijver. Ik wil deze opmerkingen apart houden, daar het kwetsief betreft die vele lezers zullen ontgaan en die de bovengenoemde waardering voor het boek niet beïnvloeden.

- a. De ondertitel luidt: 'Een verhaal uit Normandië'. Mijn vraag is: berust het verhaal op feiten of is het slechts aan de verbeelding van de schrijver ontsproten? Overeem had dit duidelijker moeten vertellen. Hij vertelt ook niet in welke tijd hij zijn verhaal plaatst. De lezer die er naar zoekt vermoedt dat het verhaal zich niet lang na de tweede wereldoorlog afspeelt, als tenminste Paus Pius (blz. 133) Pius XII is. Vóór de oorlog kan ook, als Pius XI bedoeld wordt. Eerder lijkt niet te kunnen, gezien 'dynamo' (van een fiets, blz. 23).
- b. De eerste zin van Overeems voorwoord: "Daar het mij niet mogelijk is een oppervlakkig verhaal te schrijven..." is mij te arrogant. Hij had beter bijv. kunnen schrijven: "Het schrijven van een oppervlakkig verhaal is geen kunst, maar ik geloof dat het de plicht van een christelijk schrijver is met Gods hulp naar de diepte af te steken".
- c. Waar ik ook wat moeite mee heb is dat Overeem een toch nog maar kort tot bekering gekomen Normandische schaapherder dikwijls termen en uitdrukkingen laat bezigen die in 'onze kringen' gebruikt worden. Dat geeft wel een vertrouwde sfeer, maar kan dat wel?
- d. Het is mij niet duidelijk waarom aan sommige personen Nederlandse, aan andere Franse namen gegeven zijn. De jongens van De Clermont, bijv. heten Jean en Peter. Consequent zou zijn Jan en Peter óf Jean en Pierre.
- e. Tot twee keer toe noemt de schrijver de uitdrukking "Mijn volk gaat verloren omdat het geen kennis heeft" (blz. 94, 128). Ten onrechte meent hij (met zeer veel anderen!) dat dit een Bijbeltekst is. Het is wel een vervorming van een Bijbeltekst, nl. van Hosea 4 : 6, "Mijn volk is uitgeroeid, omdat het zonder kennis is". Een tekst die er ook nog iets op lijkt is Deut. 32 : 28.
- f. Er staan in het boek heel wat storende druk- en interpunctiefouten, waaronder diverse taalfouten, bijv. heeft beluistert (blz. 16), de pastoor verzorgd (blz. 34), is versiert (blz. 59), hij verzuimd (blz. 60), ondervindt jij (blz. 110). Verwarrend is ook de komma achter 'Heilige Geest' (blz. 100), die een punt moet zijn.

C. de Pater

Verslag van de najaarsvergadering van Z.S. "Streek Zwolle" gehouden op 15 oktober te Genemuiden.

De vergadering werd gehouden in het Hervormd Centrum en voorgezeten door dhr. G. van Dalfzen uit Staphorst. In aanwezigheid van 44 zondagsschoolmedewerkers opende de voorzitter de vergadering met het laten zingen van Ps. 19 vers 1 en 3, waarna hij ons vooring in gebed. Ter inleiding lazen we Joh. 10 vers 1 t/m 18, hierover hield de voorzitter een korte meditatie. "De gelijkenis van de Goede Herder". Na het lezen van de notulen kreeg Ds. W. Pieters de gelegenheid voor het houden van een referaat: "Het ontstaan en het doel van de Zondagsschool". Om te beginnen gaf Ds. Pieters ons een historisch overzicht van het ontstaan van de Z.S. In Deuteronomium kregen de ouders al de opdracht om Gods daden door te vertellen aan de kinderen. De reformatoren zeiden: Als je de kerk levend wil houden, moet je de jeugd onderwijzen. Op de Dordtse Synode werd bepaald dat de jeugd onderwezen moest worden op zondagmiddag of -avond. O.a. Voetius deed dit. Georganiseerd was de Z.S. voor het eerst in Engeland, doel: het opvoeden tot nette burgers van de fabrieksjeugd. In Nederland organiseerde Abraham Capadoce in 1833 voor het eerst Z.S., doel: het in contact brengen van de kinderen met Gods Woord. In 1928 werd de Hervormde Zondagsschool op G.G. opgericht, doel: kinderen, zowel kerkelijk als onkerkelijk, brengen onder de beademing van Gods Woord. De beademing: er gaat iets uit van de Bijbel, de inblazing van de Heilige Geest. We moeten ons steeds afvragen: wat bedoelt de Heilige Geest met deze of die geschiedenis. Dit is het eerste doel, de geschiedenis zelf komt op de tweede plaats. Als we zelf uit het geloof leven, zullen we met des te meer ijver vertellen. We hebben te maken met Gods Woord en met ontsterfelijke kinderzielen. Na het referaat zongen we Ps. 105 vers 1 en 5, waarna we pauzeerden. Het referaat werd besproken in discussiegroepen aan de hand van door Ds. Pieters opgestelde gespreksvragen. De gevonden antwoorden werden gezamenlijk nog eens doorgenomen en door Ds. Pieters van commentaar voorzien. Na de rondvraag, waarin nog een paar vragen over het onderwerp gesteld werden, besloot Ds. Pieters deze avond met dankgebed.

Oprichting van een streek in Zeeland

Op donderdagavond 5 november j.l. is in Tholen een bijeenkomst gehouden, waar een aantal vertegenwoordigers van zondagsscholen in het zuidwesten van ons land aanwezig was. De heren Van Leeuwen, Markus en Doeland waren hier namens het Hoofdbestuur. Na de opening door ds. Wüllschleger gaf de heer Markus een toelichting op het werk van een streek. Duidelijk onderstreepte hij het grote belang om als leiding regelmatig bij elkaar te komen en de zaken te bespreken die te maken hebben met het zondagsschoolwerk. In het gesprek dat hierna volgde, kwam duidelijk tot uiting dat er gewerkt moet gaan worden aan de oprichting van een streek 'Zeeland'. Er werd een voorbereidingsgroep gevormd die een en ander zal gaan voorbereiden. Kontaktpersoon van deze voorbereidingsgroep is de heer Goedhart uit Sint Maartensdijk. De zondagsscholen die niet aanwezig waren (een tweetal had bericht van verhindering gedaan) zullen nog een keer worden aangeschreven. Op een volgende bijeenkomst zal D.V. een bestuur gekozen worden. Het is te hopen dat het aantal van 11 streken in ons land kan worden uitgebreid tot 12. A. Doeland

Verslag van de Najaarsstreekvergadering, gehouden in het Hervormd Jeugdcentrum te Sprang, op dinsdag 20 oktober 1981.

De voorzitter, de heer P. Pruijssers, opent de vergadering met het lezen van Efeze 6 : 10 t/m 20 en gaat voor in gebed. Daarna worden de aanwezige leiders en leidsters van de Zondagsscholen te Sprang, Besoijen, Capelle, Loon op Zand, Waspik en 's Gravenmoer hartelijk welkom geheten.

Een bijzonder welkom geldt ds. Immink van Besoijen, die deze avond het onderwerp "De doop en het zondagsschoolkind" zal behandelen.

Eerst krijgt de secretaresse gelegenheid de notulen voor te lezen van de Najaarsstreekvergadering 1980, die ongewijzigd worden goedgekeurd en ondertekend. Ook de penningmeester doet verslag betreffende de financiën over 1980. Per 31 december 1980 was het kassaldo f 119,86 en het saldo bij de R.P.S. f 278,77.

De voorzitter biedt verontschuldiging aan voor de niet gehouden Voorjaarsstreekvergadering. Wegens diverse omstandigheden was dit helaas niet mogelijk. Nogmaals komt ter sprake het concept-reglement. Besloten wordt een concept aan te vragen bij de Zondagsscholenbond.

Nu geeft de voorzitter het woord aan ds. Immink om het genoemde onderwerp te behandelen. Ds. Immink begint met te vertellen wat de doop eigenlijk is.

God Zelf begint met de doop; let daarbij maar op de kerkdienst. De doop is een afwassing van de zonden. We moeten gewassen worden van onze zonde en schuld. We kunnen dan niet meer voor het vaderland weg leven. De doop is ook een teken. Het water wordt uitgegoten op het hoofd van het kind. Buiten geloof om kan er niet gedoopt worden. Bij de R.K. kerk is het heel anders. Daar betekent gedoopt zijn: gewassen van de zonden en opgenomen in de kerk.

In onze kerk en in ons geloof gaat het sacrament gepaard met verkondiging van het evangelie. Woord en sacrament horen bij elkaar. De sacramenten zijn er voor de versterking van het geloof. Wanneer we menen zonder de sacramenten te kunnen leven, geven we hoog op van onszelf.

De doop is dus:

1. een zichtbaar teken en
2. een zegel, een waarborg.

God verzegelt de belofte die Hij in Zijn Woord geeft. God weet, dat wij eraan twifelen. Daarom het sacrament. De doop is een teken van het verbond. God buigt Zich neer naar de aarde; God sluit een verbond met de mensen. God bindt de strijd aan met de duivel.

't Verbond wordt vernieuwd met Noach. Noach wordt gered door de dood heen. Het teken is de regenboog. We denken ook aan 't verbond met Abraham. Tekenen is de besnijdenis. Later komt Jezus Christus, de grote Zoon van Abraham.

Wat moeten wij nu doen? Wij moeten het verbond aanvaarden en de kinderen bij de hand nemen en hun vertrouwd maken met dat verbond. Wij plaatsen ons onder het oordeel als wij weigeren bij het verbond van God te leven.

We maken nu de overgang naar de vertelling. We moeten vertellen vanuit de structuur van het verbond. Vanuit de doop moet verteld worden. Wat nemen we mee aan bagage? We moeten starten bij zonde en genade. De God van de Bijbel is de Vader van onze Heere Jezus Christus. Kijk naar zondag 1 van de Catechismus: "Wat is uw enige troost in leven en sterven?"

't Doel van zo'n vertelling is dat de kerkelijke jeugd de doop leert verstaan. We moeten de grote daden van God vertellen; de verlossing in Jezus Christus. Hoe doe je dat allemaal? Gewoon de Bijbel vertellen. De Bijbel is vol van Gods genade en de menselijke zonden. En we mogen dan geloven dat de Heilige Geest het verder brengt.

Het gaat er in onze vertelling om het Woord van God door te geven aan de kinderen. Allen hebben we met belangstelling geluisterd naar het door ds. Immink behandelde onderwerp.

In de pauze, die nu volgt, drinken we met elkaar koffie en wordt ook de contributie betaald aan de penningmeesteresse.

Vier vragen, opgesteld door ds. Immink, worden in afzonderlijke groepjes besproken. Ds. Immink gaat op elk gegeven antwoord nog nader in en rondt op deze wijze de discussie af.

De voorzitter dankt ds. Immink hartelijk voor de prettige manier waarop het onderwerp werd behandeld en de discussie werd geleid. Voor de rondvraag is er geen enkele opmerking. Aan het eind van deze streekvergadering gaat ds. Immink ons voor in dankgebed.

's Gravenmoer, oktober 1981

Corrie Schild

Van de leestafel

Zonnehuiskalender 1982, uitgave van de vereniging 'het Zonnehuis', Postbus 13011 te Utrecht.

Elk jaar is deze kalender een welkome gast en tegelijk een mooie verantwoorde wandversiering, waarop vrolijk getinte bloemen en planten te zien zijn.

Gaarne bevelen we het kopen van deze kalender aan, mede om de helpende hand te bieden in het financieren van het lofwaardige werk van deze vereniging, de verpleging en verzorging en behandeling van zieken en gehandicapten.

Omnibus voor onze kleinen, door W. G. van der Hulst. Uitg. Callenbach te Nijkerk.

Een kunst apart boeiend voor kinderen te schrijven. Deze gave had wijlen W. G. van der Hulst. De uitgever heeft er goed aan gedaan een elftal boekjes te herdrukken en in een omnibus te verzamelen, die helemaal afgestemd zijn op de kleintjes. We hebben ze vroeger met groot genoegen gelezen en de kleintjes nu zullen er zeker nog niet eender van genieten. Hier kom je, om er enkele te noemen, Van Bop en Bep en Brammetje weer tegen, van de boze koster, het huisje in de sneeuw, het wegje in het koren.

Een pracht-uitgave dit voorleesboek!

De Knikkerzak, door Rik Valkenburg e.a. Uitg. Callenbach te Nijkerk.

Dit voor kinderen geschreven verhalenboek opent met een versje over een knikkerzak. Als knikkers en als stuiters komen nu na elkaar verhaaltjes en ook rijmpjes een heel boek vol, echt waar.

Dit voorleesboek bevat wel zeer onderscheiden verhaaltjes, bij een enkele is de Bijbel nauw betrokken. Het blijkt moeilijk te zijn voor kleintjes een verhaaltje te schrijven, waarin een wat meer, op kleine kinderen afgestemd, geestelijke strekking voorkomt. Van sommige verhaaltjes, die allemaal nogal kort gehouden zijn, zullen ze wel genieten.

Panokko omnibus, door Anne de Vries. Uitg. Callenbach te Nijkerk.

Hoofdpersoon in de drie gebundelde verhalen is Panokko. Het verhaal rondom deze jongen speelt zich af in Suriname. Bijzonder spannend worden de verhalen, waarin we Panokko leren kennen, verteld. En zijn belevenissen zijn vele. We maken ook kennis met de "witte mensen", die werk maken van het vertellen over de Heere Jezus. Wijlen Anne de Vries is in Suriname betrokken geweest bij de onderwijsvernieuwing, zodat zijn verhalen uit dit land levensecht zijn. Wat een gave zo voor kinderen te kunnen schrijven. Vooral oudere jongens zullen bijzonder van dit boek genieten.

Het derde grote Kerstvertelboek, door W. G. van der Hulst e.a. Uitg. Callenbach te Nijkerk.

Dit boek bevat een verscheidenheid van verhalen, die goed leesbaar zijn. Het gemeenschappelijke van deze verhalen is, dat ze spelen rondom het Kerstfeest. Op Kerstfeest is er in allerlei omstandigheden uitkomst. Wat ik in dit alles echter mis, is dit, dat het echte Kerstgebeuren, de blijde boodschap door engelenmond in Efratha's velden verkondigd, niet genoeg uit de doeken gedaan wordt. In deze verhalen komt niet duidelijk genoeg de Bijbelse boodschap uit, die vertolkt wordt in een bekend Kerst-lied, heil en vreë wordt gebracht aan een wereld verloren in schuld. De diepste bedoeling van het zaligmaken wordt niet voldoende aan liet licht gebracht.

Adventsboodschap

*Zó lief had God de wereld, dat Hij Zijn eigen Zoon
Gegeven heeft voor zondaars, in ruil voor haat en hoon;
Gegeven heeft voor mensen van ach, zo klein formaat,
Voor mensen in paleizen, voor mensen van de straat,
voor doodgewone mensen van honderd in een rij;
zó lief had God de wereld – zo lief had Hij ook mij.*

*Zó lief had God de wereld, dat wie in Hem geloofd
Voor eeuwig en voor altijd Gods vrijspraak is beloofd.
Omdat Zijn Zoon wou sterven, veroordeeld tot het kruis,
mag ik voor eeuwig leven als kind bij Vader thuis.
Omdat Hij wilde lijden ben ik getroost en blij;
Zó lief had God de wereld – zo lief had Hij ook mij.*

*Zó lief had God de wereld, dat Hij Zijn heerlijk licht
met grote stralenbundels op onze harten richt.
Zijn ster wil elk geleiden die luistert naar Zijn stem,
Hij voert hem naar de vreugde van 't Kind in Bethlehem
En ied're dag ontvangt ge van God een schone lei;
Zo lief heeft Hij de wereld – ja, ú en òns en mij!*

NEL BENSCHOP

Op weg naar het Woord, door M. C. Capelle. Uitg. De Banier te Utrecht.

De schrijver heeft de uitgave van dit boek niet meer beleefd, maar wel heeft hij ons een kostbare uitgave nagelaten. Op eenvoudige wijze vertelt hij voor kinderen de geschiedenissen uit het Oude en Nieuwe Testament. In verbondenheid aan de Heilige Schrift en voor kinderen in heel begrijpelijke taal. In zijn voorwoord schrijft hij zelf: De Bijbel moet een grote plaats in je leven gaan innemen.

Als je de Bijbel niet leest, weet je niet, wat het beste voor je is. Dan heb je geen houvast. Dan ga je dwaze en domme dingen doen, die God niet wil. Mensen hebben de Bijbel nodig. Jonge en oude mensen. Vergeet dat nooit.

Het is een prachtige uitgave geworden met heel mooie illustraties. Warm aanbevolen!

Kerstliederen, door Jan D. van Laar. Uitg. Callenbach te Nijkerk.

Rondom de christelijke feestdagen wordt nog veel gezongen. Dit geldt zeker de Kerst-tijd. Daarom is een bundel met Kerstliederen, die op muziek gezet zijn, zeer welkom. Op deskundige wijze heeft de samenstelling plaats gehad, al zal er verschil van mening blijven over de waarde van sommige liederen, die ook in deze bundel opgenomen zijn. Het zijn niet alleen liederen om te zingen tijdens Kerstfeesten op de Zondagsscholen, maar ook voor ouderen in voor hen belegde samenkomsten.

Bijzonder nuttig deze uitgave aan te schaffen voor verenigingen en ook voor persoonlijk gebruik in de gezinssfeer. De uitgave is heel goed verzorgd.

Herv. Bondsbureau

Glashorst 84, 3925 BV Scherpenzeel, postrek. 92889,
tel. 03497-1613

Werkboekjes

Indien u voor de nieuwe periode (januari tot pasen) gebruik wilt maken van de verwerkingsboekjes, verzoeken wij u beleefd, dit **per omgaande** op te geven, zodat we kunnen nagaan hoe groot de oplage moet zijn. Bij voorbaat dank.

Roosters

De verzending van de roosters 1982 is al gestart. Als u nog niet bestelde, verzoeken wij dit zo spoedig mogelijk te doen.

Nieuw

We zijn zo gelukkig weer een nieuw kerstwerkstukje te kunnen aanbieden. Het is bijzonder goed geslaagd. Het is een grote kleur-opzet plaat over de wijzen uit het oosten. De prijs bedraagt f 1,20 per stuk.

We kunnen op dit moment nog volop kerst-artikelen aanbieden.

Uitnodigingskaart

Een nieuwe kaart hebben wij in onze collectie opgenomen. Hij is prachtig en voor de kinderen erg aansprekend. Prijs f 0,15 per stuk.

In dit laatste nummer van het voorbijgesnelde jaar wensen wij u namens het bondsbureau een gezegend kerstfeest en een voorspoedig 1982.

v. d. Broek

Van de leestafel

Kerstfeest op de hei, door Johan Hidding. Uitg. De Vuurbaak b.v. 31 blz. geb., zwart-wit geïll. leeftijd 6-8 jr. Prijs f 4,95.

Inhoud: Wim woont alleen met zijn vader en de hond Karro op de hei. Vader is schaapherder. Op een keer komt de meester langs hun huisje wandelen met zijn vrouw en hun dochtertje Wiesje. Zo komt er wat verandering in Wims leven, want Wiesje komt nog al eens bij hem spelen. Als het kouder wordt, komt ze echter niet meer. Maar dan ontmoet Wim haar een keer in het dorp, kort voor de kerstdagen. Ze vraagt hem op het kerstfeest van de zondagsschool te komen. Wims vader wil er eerst niet van weten. Maar als Wiesje een keer in het hunebed bij Wims huis het kerstverhaal aan Wim voorleest bij het licht van een zaklamp en vader op het licht afkomt en alles hoort, mag Wim toch. En zo gebeurt het dat Wim en zijn vader samen op het kerstfeest van de zondagsschool naar het aloude kerstverhaal luisteren.

Conclusie: Een positief boekje dat we de kinderen graag in handen geven. Hoewel het thema van de herder vertrouwd is rond de kerst en zich gemakkelijk leent voor een ommekeer in het leven, is de schrijver door een sobere wijze van vertellen ontkomen aan goedkoop sentiment.

Het deed ons goed te merken dat de schrijver, als hij de meester het kerstverhaal laat vertellen op het kerstfeest, spreekt over het geloof en niet het verlossingswerk van Christus op allen zonder meer betrekt. Dat is bijvoorbeeld te merken aan een zin als: "Hij is gekomen, om de mensen, die in Hem geloven, weer met God te verzoenen." In dit geval lijkt, hoe goed ook bedoeld, de formulering mij minder gelukkig, omdat immers de verzoening aan het geloof voorafgaat.

Het verhaal van de meester is tevens het slot van het boek. Ik heb er nog één vraag over. Eigenlijk een algemene vraag: Heb ik het mis als ik constateer dat schrijvers van kinderboeken aarzelen om in die zin het kind erbij te betrekken dat het - uiteraard op kinderlijke wijze - wordt aangemoedigd de zaligheid te zoeken, te bidden om een nieuw hart en vergeving van de zonden? Natuurlijk moet dat niet op een 'prekerige' manier, maar m.i. moet het kind aanvoelen: ja, de grote vraag, ook in mijn leven is of "ik daarvan een levend lidmaat ben". Dit doet echter niets af aan mijn reeds genoemde waardering voor het boek. Ik wil het dan ook van harte aanbevelen.

Eindoordeel: Warm aanbevelen.

d.P.

Mario de schoorsteenveger, door Jan A. Niemeijer. Uitg. De Vuurbaak b.v. 44 blz. geb. kleur geïll., leeftijd 5-7 jr. Prijs f 5,—.

Inhoud: Als de schoorsteenveger Mario langs de regenpijp op het dak geklommen is, maakt hij allerlei avonturen mee. Zo moet hij om te kunnen ragen een nest met kraaien uit een schoorsteen halen. Dan ontmoet hij de heks Dirkje, die hem in een schoorsteen duwt. Als hij er weer uit is, geeft hij het nest kraaien nog een veilig plekje. Dan gaat hij weer naar beneden.

Conclusie: De belevenissen van Mario laten zich vlot lezen. Ook de vele tekeningen in kleur zullen bij de kinderen in de smaak vallen. Jammer genoeg is daarmee voor mij al het positieve wel gezegd, zeker als we denken aan uitdeling bij het kerstfeest.

Ruim een derde gedeelte van het boekje is gewijd aan Mario's ontmoeting met de heks Dirkje, al vermijdt de schrijver dan het woord 'heks'. Ik heb met dit gedeelte nogal wat moeite. Ik wil niet zo ver gaan dat onze kinderen nooit of te nimmer een sprookje mogen lezen of andere verhalen waarin kabouters, feeën, elfen en heksen een rol spelen. Maar terwijl velen deze verhalen als lectuur beschouwen die er nu eenmaal bijhoort en zelfs bij uitstek geschikt is voor het jonge kind met zijn fantasiewereld, meen ik toch dat hier voorzichtigheid geboden is.*) Om bij de heks uit het hier besproken verhaal te blijven - vrouwen die op een bezem door de lucht vliegen zijn er niet, maar vrouwen die samen een heksengemeenschap vormen, zijn er wél, ook nú. Ze houden zich bezig met allerlei occulte zaken,

met dingen waar een christen zich ver van hoort te houden, omdat ze behoren tot het terrein van de boze.

Is het zinvol en nodig voor kinderen uit christelijke gezinnen dat een christelijke uitgeverij - dáť-wil 'De Vuurbaak' toch zijn - op de 'heksentoer' gaat? Wat was de bedoeling van de schrijver met dit boekje? Was het als een sprookje of fantasieverhaal bedoeld? De schoorsteenveger Mario uit het verhaal is namelijk ook niet helemaal levensecht. De schrijver had er mijns inziens beter aan gedaan het leuke gegeven van het nest jonge kraaien uit te bouwen tot thema van het boek.

Afgezien hiervan is het boekje niet geschikt voor uitdeling op het kerstfeest. Van het Kind van Bethlehem is geen spoor te ontdekken.

Eindoordeel: Niet aanbevelen.

*) Wie hierover meer wil weten leze het artikel "De Bijbelvertelling en het sprookje" van G.D. Pas in "De Reformatorische School" '9e jaargang, nr. 4, blz. 28 (156) vv. d.P.

De bal van Brammetje, door Annie Sanders. Uitg. De Vuurbaak - Groningen 1975. 61 blz. leeftijd 7-9 jr. prijs f 2,90.

Brammetje ligt al maanden ziek. Hij kan niet lopen. Toch vraagt hij een voetbal voor z'n verjaardag voor later. Als de bal van zijn broertjes stuk is pakken ze stiekem Brammetjes bal, die echter door een buurjongetje gepakt wordt. Tenslotte komt alles weer goed, daarbij speelt de psalmregel "Niets is bedekt voor Zijn gezicht" een belangrijke rol.

Het is een vlot geschreven boekje van goede strekking, dat we graag aanbevelen. De prijs is bepaald niet hoog! J.L.W.

Jos, door W. Meyer. Uitg. De Vuurbaak - Groningen 1975. 110 blz. leeftijd 7-9 jr. prijs f 4,90.

Jos ziet onderweg een ongeluk. Het meisje, dat op straat ligt komt naast hem wonen. Zelf rijdt Jos de oude Sjoerd omver, die voor straf verhalen gaat vertellen. Sjoerd en z'n buurmeisje waarderen dat geweldig. Dat laten ze wel blijken.

Een leuk boekje met een goede boodschap. Warm aanbevelen. J.L.W.

Juultje en Jauke Pim, door H. Velvis. Uitg. De Vuurbaak - Groningen 1975. 42 blz. 5-6 jr. prijs f 2,90.

Juultje houdt veel van dieren en gaat achter de hond aan, die ze in de tuin van de burens tegenkomt. Zo raakt ze weg. Dat brengt grote schrik voor haar moeder en de burens. Tenslotte brengt Jauke-Pim haar weer terug.

Een aardig boekje dat we eveneens aanbevelen J.L.W.

Ad en Ankie, door Johan Hidding. (serie bestaande uit: Ad en Ankie en het feest; Ad en Ankie en de pruimendief; Wat doen Ad en Ankie nu?) Uitg. De Vuurbaak - Groningen. Resp. 47 blz. - 48 blz. en 45 blz. 1e druk, geb., leuk geïll. Jongens en meisjes van 6-8 jr. Prijs f 2,90.

Inhoud: Ad en Ankie (broer en zus) beleven in elk boekje allerlei verrassende avonturen, die steeds weer goed aflopen. In elk boekje krijgt ook het (kinder)-gebed een goede plaats.

Conclusie: Dit zijn, speciaal voor beginnende lezertjes, drie heel leuk geschreven boekjes met een verantwoorde inhoud. Hoewel de hoofdpersonen in alle drie boekjes dezelfde zijn, is het toch geen doorlopende serie, maar vormt elk boekje een verhaal op zich. Toch denk ik, dat onze meisjes en jongens, als ze eenmaal één boekje hebben gelezen, ook graag de andere deeltjes zullen willen hebben, zó leuk zijn ze.

Eindoordeel: Warm aanbevelen.

W.M.

De optocht van het lenteklokje, door C.J. van Doornik-Lengkeek. Uitg. De Vuurbaak, Groningen. 50 blz. gen., goed geïll. Leeftijd 6-7 jr. geschikt voor jongens en meisjes. Prijs f 2,25.

Inhoud: Op de kleuterschool wordt een optocht gehouden. Twee kinderen, Ego en Liza, willen door omstandigheden niet mee doen. Op het laatste ogenblik veranderen ze van gedachten en halen van een waslijn kleren om zich te verkleden. Met alle gevolgen van dien. Deze gevolgen worden voor de kinderen boeiend beschreven.

Conclusie: Dit boekje is meer geschikt voor de jongste kinderen van 4-6 jaar. Een christelijke strekking komt er wel wat mager af.

Eindoordeel: aanbevolen.

M.B.v.d.A.

Leuk, lief en lastig Lexje, door C.J. van Doornik-Lengkeek. Uitg. De Vuurbaak, Groningen. 52 blz. geb., leuk geïll. Leeftijd 6-7 jr., geschikt voor jongens en meisjes. Prijs f 2,90.

Inhoud: Een verhaal over een ondeugend jongetje, dat wegloopt en in een trein stapt. De gebeurtenissen in de trein worden beschreven.

Conclusie: Een aardig verteld verhaal, waarvan wij ons afvragen of een kind zulke gedachten heeft. Het maakt op ons een onwezenlijke indruk. Een christelijke strekking ontbreekt.

Eindoordeel: Niet aanbevolen voor de Zondagsschool.

M.B.v.d.A.

Sib, Seb en Hanneke, door H. v.d. Galiën-de Boer. Uitg. De Vuurbaak, Groningen. 32 blz. gen., goed geïll., leeftijd 6-7 jr., geschikt voor jongens en meisjes.

Inhoud: Op vakantie op Texel, vindt Seb een portemonnee en brengt deze bij de politie. Als een paar dagen later de eigenaar zich meldt, ontvangt Seb een beloning. Thuis gekomen leren vader en moeder hun kinderen van hun vakantiegeld ook te geven voor de zending.

Conclusie: Een aardig geschreven boek. Jammer dat sommige illustraties niet helemaal passen in onze levenssfeer.

Eindoordeel: Aanbevolen

M.B.v.d.A.

DELEGATIE TORAJAKERK OP BEZOEK

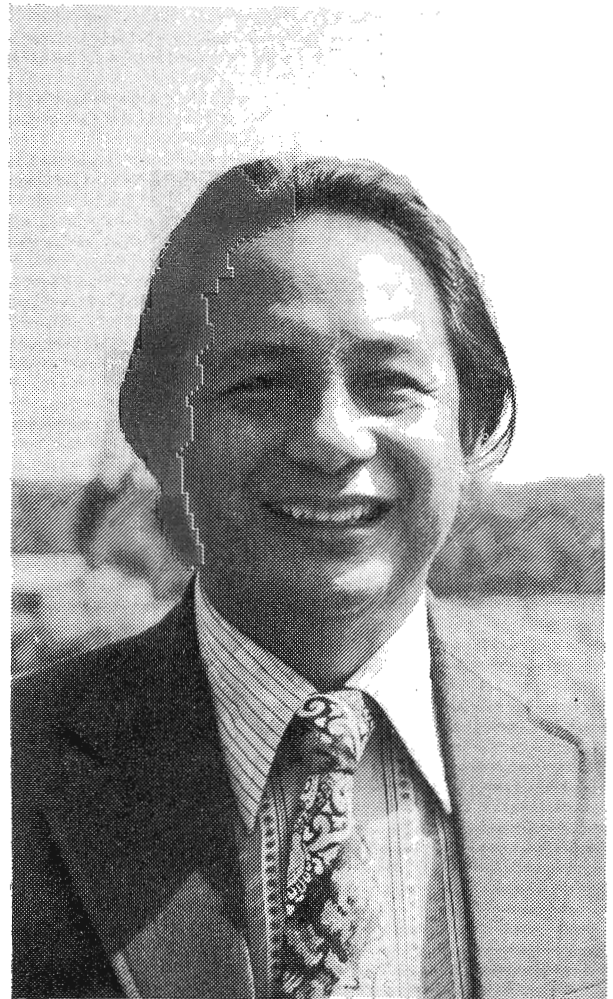
Woensdagmorgen 19 augustus 1981 waren ds. Th. Kobong en ds. Y. Tandilolo bij onze zondagsscholenbond op bezoek in ons bondsbureau te Scherpenzeel. Voorzitter ds. C. den Boer heette hen hartelijk welkom en vertelde iets over de geschiedenis van onze 52-jarige bond en over de organisatie als geheel. Daarna toonde de heer Van den Broek het vele materiaal dat de leidinggevendenden ter beschikking staat. Daarvoor was zeer grote belangstelling. Natuurlijk waren wij van onze kant belangstellend naar het zondagsschoolwerk op Sulawesi (het vroegere Celebes).

Ds. Kobong, die zeer goed Nederlands spreekt, vertelde erover. Hij vindt zondagsschoolwerk erg belangrijk voor de opbouw van het geheel van de kerk. Belangrijk voor het kind, maar ook belangrijk voor de leiding, want de zondagsschool is immers een leerschool, waar men veel met de Bijbel bezig is. Die bijbelstudie is hard nodig en in de praktijk blijkt dat veel leidinggevendenden van de zondagsschool later benoemd worden tot lid van de kerkeraad. Voor het zondagsschoolwerk zijn twee dingen nodig: Materiaal en instructie.

Men moet zelf leren vertellen en niet voorlezen uit de Bijbel of uit de kinderbijbel. En dat moet niet op een preektoon. Om te kunnen vertellen is training nodig. Een lid van de zondagsschool moet daarvoor cursussen volgen. Sinds de synode van 1975 is er een besluit dat ook vrouwen mogen assisteren en nu zijn er veel vrouwen actief in het zondagsschoolwerk.

Er zijn drie problemen bij het zondagsschoolwerk in Torajaland:

1. Hoe krijg je mensen die instruktie materiaal willen samenstellen, zoals hier door het hoofdbestuur gedaan wordt? Wij proberen steeds een boekje voor drie maanden te maken en daarin wordt de vertelling in drie niveaus aangegeven. Maar het proberen is: Hoe koördineer je dit allemaal?
2. Er is een financieel probleem. De zondagsschool in Sulawesi moet zelfstandig werken, want de kerk heeft al genoeg problemen.
3. Vaak komt het materiaal te laat aan, want het vervoer in de binnenlanden is bijzonder slecht. De post blijft soms dagen liggen, omdat er een slechte koördinatie is.

Toch is het zondagsschoolwerk erg belangrijk. Naast de andere kerken was de Torajakerk hier eerst mee bezig, maar het toerustingswerk is hier heel langzaam gegaan, omdat het ook te weinig begrepen en gestimuleerd werd.

De opdracht van het zendingswerk is om de mensen de kennis van Gods Woord bij te brengen. In de vijftiger jaren moest men op Celebes kiezen tussen Christen worden of Mohammedaan. Maar de mensen wisten niet waar ze voor moesten kiezen, want beide godsdiensten waren onbekend bij de meesten. En nog steeds is er weinig kennis.

Daarom moeten de mensen toegerust worden. De Torajakerk moet zelf ook weer een zendingsgemeente worden en de Regionale Raad van Kerken vraagt aan de Torajakerk nu om instructie en materiaal...

den het belangrijk dat de Heere Jezus Zich bezighield met volwassenen en wilden de kinderen die kwamen, wegsturen. Maar de Heere Jezus liet ze bij Zich komen en zegende ze.

De Westbroekse kinderen zongen enkele liederen en droegen enkele gedichten voor.

Na de dienst was er receptie in het Dorpshuis. Daar sprak ondergetekende een felicitatie uit namens het hoofdbestuur van de zondagsscholenbond. De heer Floor deed dit namens de streek Utrecht, en ook de zondagsschool uit Huizen, "jonge Timotheus", feliciteerde de 100-jarige Timotheus met dit jubileum.

Ter gelegenheid van het jubileum is door de kinderen een aktie gehouden voor kinderbijbels voor de kinderen in Peru. Daar is ds. De Groot, een oud-leerling, zendingspredikant. De kollekte na de herdenkingsdienst was hier ook voor bestemd, evenals de opbrengst van het jubileumboekje. Van dit jubileumboekje kreeg ds. Vroegindewij het eerste exemplaar aangeboden.

De voorzitter van de zondagsschool, de heer G. Masmeyer, sprak een dankwoord uit.

Ook van deze plaats wil het hoofdbestuur de zondagsschool van Westbroek nog hartelijk feliciteren en Gods zegen toewensen.

A. Doeland

*****

BOEKBESPREKING

GIDEON, een man in dienst van God

RUTH, het oogstmeisje

MARIA, moeder van Jezus

PETRUS, de visser

Uitg. Kok B.V. Kampen, prijs f 4,95 per stuk, 32 bladz. per boekje, Schrijfster: Carine Mackenzie, in het nederlands bewerkt door L. van Driel.

Deze boekjes zijn ook verkrijgbaar op het Bonds bureau te Scherpenzeel.

In deze serie zijn tot nog toe vier deeltjes verschenen. Elk deeltje geeft een beschrijving van het leven van een persoon, waardoor ze voor jongere kinderen erg geschikt zijn. De heer Van Driel is erin geslaagd bij zijn bewerking het woordgebruik heel kinderlijk te houden. Het vrij grote lettertype maken de boekjes geschikt om ze kinderen vanaf ca. 7 jaar zelf te laten lezen.

De gekleurde illustraties zijn goed geslaagd. Soms beslaan ze zelfs twee bladzijden. Daarvan zullen de kinderen genieten!

Wel heb ik mijn twijfels bij de illustratie in het boekje van Petrus, waar zijn schoonmoeder op een bed ligt zoals dat in onze tijd in het Westen nog wordt gebruikt. Daarmee wordt m.i. een onjuiste voorstelling gegeven van een bed in de tijd van Petrus.

Conclusie: Deze boekjes zijn bijzonder geschikt om uit te delen op de zondagsschool. Ze zijn keurig verzorgd, niet te duur en wat het belangrijkste is: Bijbels verantwoord. Het is te hopen dat in deze serie nog meer deeltjes zullen verschijnen. Warm aanbevolen.

A.D.

Het ballonnetje en de pop, door Johan Hidding. Uitg. De Vuurbaak, Groningen, 37 bladz., gebonden, geïllustreerd, 1e druk, meisjes 6-7 jaar, prijs f 2,50.

Inhoud: Fini doet mee aan een balonnenwedstrijd. Ze vindt het zo geweldig dat ze er 's nachts van droomt. Haar ballon wordt gevonden door Jannie. Die schrijft een briefje en Fini schrijft haar terug. Later gaat Fini bij Jannie logeren. Samen krijgen ze nog een nieuw vriendinnetje.

Conclusie: Een gezellig meisjesboek. De illustraties zijn eenvoudig maar wel leuk. De letters zijn duidelijk, de woorden zijn niet te moeilijk en de kinderen die een poosje in de tweede klas zitten, kunnen het boek zelf lezen. Het boek is heel geschikt als leesboek op de lagere school. Gezien het doel van de zondagsschool kan ik het boekje niet warm aanbevelen. De geestelijke strekking ontbreekt niet helemaal, maar komt er wel wat mager af. Eindoordeel: Aanbevolen.

A.D.

Nannie krijgt een tuintje, door Johan Hidding. Uitg. De Vuurbaak, Groningen, 45 bladz., gebonden, geïllustreerd, 1e druk, meisjes 6-7 jaar, prijs f 2,50.

Inhoud: Nannie krijgt een nieuw vriendinnetje. Ze heeft een mooie tuin met een vogelkooi. Nannie heeft medelijden met de vogels. Van buurman krijgt ze een stukje grond. Daar plant en zaait ze in. Het wordt een mooi tuintje. Haar nieuwe vriendinnetje Rie komt kijken, maar Nannie wordt boos als Rie over haar perkje rijdt. Later wil Nannie de vogels van Rie een plezier doen door ze een poosje los te laten. Een wordt er opgegeten door de kat. Als de school vijftig jaar bestaat, wint ze de eerste prijs met haar step die ze versierd heeft met goudsbloemen uit haar tuin.

Conclusie: Dit boek is geschikt als geschenk van de zondagsschool. Duidelijk komt tot uiting dat de Heere alles laat groeien. Gewezen wordt op die andere mooie tuin, het Paradijs, en wat daar is gebeurd. Dit gebeurt op kinderlijke wijze en past goed in het verhaal. Eindoordeel: Warm aanbevolen.

A.D.

Herv. Bondsbureau

Glashorst 84, 3925 BV Scherpenzeel, postrek. 92889,
tel. 03497-1613

Verantwoording giften

Wij hebben het genoegen de volgende giften, die wij voor ons zondagsschoolwerk hebben ontvangen, te verantwoorden:

Tholen *f* 50,—; Gouderak *f* 50,—; Harderwijk *f* 100,—; Ede *f* 325,—; Oostwolde (Old.) *f* 25,—; Nieuwerkerk a.d. IJssel *f* 75,—; Renswoude *f* 200,—; Leerdam-West *f* 25,—; Sebaldeburen *f* 25,—; Schoonhoven *f* 100,—; Scherpenzeel *f* 250,—; Stellendam *f* 50,—; Polsbroek *f* 50,—; Ger. Bond Yerseke *f* 50,—; Herkingen *f* 25,—; Kesteren *f* 100,—; Lunteren *f* 150,—; Waverveen *f* 100,—; Harskamp *f* 250,—; Langbroek *f* 50,—; Klaaswaal *f* 100,—; Ev. Goes *f* 100,—; Genemuiden *f* 250,—; Benschop *f* 100,—; Ger. Bond Berkenwoude *f* 100,—; Hollandseveld *f* 200,—; Ev. Culemborg *f* 100,—; Hardinxveld-Giessendam *f* 100,—; Gouda wijk 1 *f* 100,—; Zwartebroek *f* 200,—; Nijkerk *f* 500,—; Nieuwegein *f* 100,—; Bilthoven *f* 25,—; Vreeswijk *f* 100,—; Ev. Zutphen *f* 50,—; Ooltgensplaat *f* 100,—; Wilnis *f* 150,—; Goedereede *f* 50,—; 's Grevelduin Capelle *f* 300,—; Den Bommel *f* 25,—; Ouddorp Zh. *f* 100,—; Ger. Bond 's Gravenhage *f* 25,—; Ger. Bond Ter Aar *f* 15,—; Ev. Haarlem *f* 150,—.

Voor dit alles onze hartelijke dank.

Kerkhervorming

Deze maand verschijnt in de serie "Hervormingsboekjes" die jaarlijks door ons worden uitgegeven een boekje over "Zwingli" geschreven door Mevr. J. Visser-Vlaanderen.

Evenals vorige jaren komt er weer een nieuwe kleurplaat die betrekking heeft op de kerkhervorming.

Uw bestelling ontvangen wij graag zo spoedig mogelijk.

Werkboekjes

Wij kunnen u nog helpen aan werkboekjes welke lopen tot de kerst.

Het is raadzaam PER OMGAANDE te bestellen.

Albums

In het vorige nummer van "Onze Hervormde Zondagsschool" hebben wij een overzicht gegeven van de verschillende albums die door ons te leveren zijn. We hebben echter verzuimd hierbij te vermelden: 2 verschillende soorten LEINWEBER ALBUMS, nl. 1 album waarin alle 100 plaatjes geplakt kunnen worden zonder omschrijving en 1 album waarin 50 plaatjes geplakt kunnen worden van het Oude Testament. In deze laatste is naast de plaatjes een verhaaltje dat betrekking heeft op de betreffende afbeelding met een kort kindergebed.

Kind en Evangelie

Mogen wij een beroep doen op uw welwillende medewerking om op uw zondagsschool of misschien in overleg met een plaatselijke basisschool wat proef-exemplaren van "Kind en Evangelie" te verspreiden. Deze maand en in oktober kunt u een proefpakket aanvragen met de door u gewenste aantallen.

Als de kinderen abonnee worden krijgen ze:

- 1) de in 1981 verschijnende nummers gratis
  - 2) een leuke pen bedrukt met "Kind en Evangelie"
- Bij voorbaat dank.

Beloningsmateriaal

Wilt u weten welke materialen wij u kunnen leveren? Vraag dan naar onze catalogus.

Namen uit de Bijbel en hun betekenis

Deze boekjes kunnen wij weer uit voorraad leveren. Deel 1 O.T. en deel 2 N.T. Prijs *f* 7,50 per deel.

De berijmde Psalmen en hun betekenis

De eerste 2 delen zijn verschenen en kunnen wij uit voorraad leveren. Deel 3 verschijnt binnenkort. Prijs *f* 10,— per deel.

v.d. Broek

BOEKBESPREKING

Kruistocht naar Leningrad, door Joh. G. Veenhof; 276 blz.; 1e druk; geb.; niet geïll.; Geschikt voor jongens van 16 jaar en ouder; Uitgegeven door Kool b.v. - Veenendaal.

Inhoud: Het verhaal in dit boek speelt zich af tijdens de tweede wereldoorlog. Afwisselend worden de barre belevenissen beschreven van enkele Duitse soldaten aan het helse Leningradfront in Rusland en van enige Duitse vrouwen, die te werk gesteld zijn in dienst van het leger, eerst in Duitsland, later in Polen. We lezen over de onvoorstelbare gruwelen en ontberingen, die de Duitse soldaten hebben moeten doorworstelen, maar ook van de vreselijke bombardementen en de angsten, die de Duitse vrouwen moesten meemaken.

Conclusie: Dit boek is een echt oorlogsboek. Het laat ons duidelijk zien het zinloze, het duivelse en het God- en mensonterende van een oorlog. Het is goed daar steeds weer op gewezen te worden. Dat dit een oorlogsboek is, is ook te merken aan het taalgebruik, dat hier en daar vrij ruw is. Hoewel ik er van overtuigd ben, dat het werkelijk taalgebruik in het leger (niet alleen aan een oorlogsfront) onnoemelijk ruwer en liederlijker zal zijn, meen ik toch ook, dat niet ieder de woordkeus in dit boek zal kunnen waarderen. Hier komt nog bij dat het in dit boek wemelt van de taalfouten. Het zijn er vele tientallen. Bovendien ontbreekt het godsdienstig element in dit vrijwel geheel. Alleen in het eerste hoofdstuk komt het in een paar woorden even aan de orde, maar overigens is het een geheel neutraal boek.

Van deze schrijven en van deze uitgever had ik dit boek niet verwacht. Derhalve:

Eindoordeel: Niet aanbevolen.

W.M.

De dominee wijst ook op de leesportefeuilles in christelijke gezinnen.

Het gezin moet thuishaven zijn, een stukje geborgenheid geven. Als de ouders de Goede Herder kennen, kunnen ze hiervan iets uitstralen naar de kinderen. De geborgenheid, het aanvaard worden heeft het kind nodig.

Een van de slechtste aspecten van de T.V. is het feit dat ze zo'n beslag leggen op onze tijd. Door de T.V. hebben we geen echte aandacht voor elkaar, terwijl juist de huiskamer de kern van het gezin moet zijn.

Ook kun je de kinderen moeilijk voorleven als in de hoek van de kamer de verschrikkelijkste dingen te zien zijn.

3) We leven in een tijd van openheid. Dit hoeft niet in tegenstelling te staan tot geborgenheid. Openheid naar elkaar en naar de samenleving is goed. Vroeger was nee, nee. Beter is het dat kinderen vragen en dat we de reden van ons nee vertellen. Het gesprek moet een grote plaats hebben in ons gezin.

4) Er is een gezagscrisis in onze maatschappij. Gezag heeft iets te maken met zeggen. Gezag zegt iets tot de kinderen en ook iets over de kinderen nl. de positie waarin de Heere God de ouders heeft gezet.

Als we ons buigen voor God dan mogen we ontzag van de kinderen verwachten. Zie hierbij naar de Heere Jezus, die onderdanig was aan Zijn ouders en aan God.

In de samenleving werkt alles tegen. We komen bij God terug. Hij geeft de wapenrusting voor de strijd: Het Woord van God.

Hoe staat het met het gebruik van Gods Woord in het gezin?

Tenslotte wijst de dominee op de maaltijden. Tegenwoordig lijken de gezinnen op hotelgezinnen. Iedereen komt op verschillende tijden binnen en eet op verschillende tijden. Toch moet er minstens één maaltijd per dag zijn waarin het hele gezin samen is en de vader zijn taak van Hogepriester kan uitoefenen.

Na het referaat wordt gezongen ps. 119 : 14, waarna de bespreking volgt. Na het beantwoorden van enkele vragen wordt dit punt gesloten en wordt de dominee hartelijk bedankt voor zijn woorden. Vervolgens zijn de notulen aan de orde. Deze worden goedgekeurd. Ook het jaarverslag wordt voorgelezen.

Dan is het financieel verslag van de penningmeester aan de orde. Het batig saldo blijkt te zijn toegenomen.

Na deze verslagen is er de pauze waarin kerstvertellingen worden verzameld, adreslijsten en reglementen worden uitgedeeld en waarin de collecte ter bestrijding van de onkosten wordt gehouden. Na de pauze vertelt dhr. Boele welke kerstvertellingen zijn ingeleverd en wat de bedoeling is van het bestuur..

Bij het uitreiken van de adreslijsten blijken verschillende adressen te zijn gewijzigd. Deze worden doorgegeven.

Dan is de verkiezing aan de orde. Omdat geen namen van tegenkandidaten zijn ingediend is mevr. Kelfkens herkozen, die al toegezegd heeft haar benoeming te aanvaarden.

Vervolgens is de vertelling aan de orde. Gerda Cluistra van de Z.S. van Benschop neemt ons mee op de reis die de Israëlieten gemaakt hebben door de woestijn. Zij vertelt ook over de kopere slang en over de Heere Jezus die de kopere slang aanhaalt als beeld van de kruisiging.

Dan is de rondvraag aan de orde. Mej. E. Westland stelt voor om niet alleen kerstvertellingen te verzamelen maar ook kerstprogramma's van de verschillende zondagsscholen. Deze kunnen dan uitgewisseld worden op de komende voorjaarsstreekvergadering. Gevraagd wordt deze vertellingen op te sturen aan de secretaris.

Als er dan niets meer aan de orde is, wordt nog gezongen Ps. 138 : 4 en gaat dhr. J.C. Floor voor in dankgebed, waarbij hij tevens een zegen vraagt voor de broodmaaltijd.

Tenslotte wordt nog meegedeeld dat de volgende streekvergadering Deo Volente gehouden zal worden op 21 maart 1981 te IJsselstein.
Henk Verkerk (secr.)

ZONDAGSSCHOOLKURSUS IN HET NOORDEN

Wegens herhaald verzoek zal er een zondagsschoolkursus gegeven worden door ons bestuurslid, dhr. R. Bartels te Rijssen.

Behandeld zullen worden: Wie is dat kind?, de vertelling, orde op zondagsschool. De avonden worden gehouden op D.V. dinsdag 10, 17 en 24 maart 1981 in "Het Tehuis", ds. Sicco Tjadenstraat C 40 in Nieuwe Pekela. Aanvang half acht. Belangstellenden worden gevraagd zich van te voren telefonisch op te geven. Telefoon 05480-3704.

Van de leestafel

Bart en Henkie, door Joh. G. Veenhof. Uitgave: Kool B.V. - Veenendaal, 67 blz., 1e druk. Geschikt voor jongens en meisjes van 8 - 10 jaar, geb. Matig geïllustreerd.

Inhoud: Bart en Henkie zijn twee broertjes. In de vakantie logeren ze bij opa en oma, die in een klein dorpje wonen vlakbij het bos. Opa werkt in het bos. Ze mogen hem gaan halen. Bij de bosrand moeten ze op hem wachten. Onderweg ontmoeten ze Bello, een grote hond. Ze zijn bang en verdwalen. Ze komen in de boomgaard van een oude meneer, die de baas is van Bello. Deze meneer denkt dat ze kersen willen stelen. Als hij hoort dat ze verdwaald zijn, mogen ze binnen komen. Opa en oma zijn intussen erg ongerust. Ze gaan naar de politieagent, die de jongens tenslotte vindt. Later gaan ze met opa en oma een doos sigaren brengen bij de oude meneer en voor Bello een grote kluiw.

Conclusie: Een aardig verhaal, echter zonder een godsdienstige strekking.

Eindoordeel: matig aanbevolen.

W.M.

Loes en Lot, door Joh. G. Veenhof. Uitgave: Kool B.V. - Veenendaal, 1e druk. Geschikt voor jongens en meisjes van 8 - 10 jaar. Matig geïllustreerd.

Inhoud: Loes is een meisje, dat al heel lang ziek is. Haar pop heet Lot. Op een dag mag ze even buiten zitten in de zon. Maar al gauw krijgt ze dan weer hevige hoofdpijn. Als ze naar binnen gaat, vergeet ze haar pop. Jan van de bakker en Peter van de dokter zien Lot liggen en gaan er net zo lang mee voetballen, tot ze helemaal kapot is. Als Loes weer wat beter is, mist ze Lot. Ze gaan overal zoeken. Wanneer Jan en Peter beseffen wat ze gedaan hebben, kopen ze van hun spaarcenten een mooie nieuwe pop voor Loes.

Conclusie: Wel een aardig verhaal, maar helaas zonder een godsdienstige strekking.

Eindoordeel: matig aanbevolen.

W.M.

Herv. Bonds bureau

Glashorst 84, 3925 BV Scherpenzeel, postrek. 92889,
tel. 03497-1613

Werkboekjes:

Voorzover u deze boekjes nog niet bestelde en ze wel wenst te ontvangen, verzoeken wij u beleefd dit PER OMGAANDE te doen.

Deze werkboekjes lopen vanaf Pasen tot de vakantie.

Leinweberalbum:

Het nieuwe album ontvangen wij deze maand.

Materialen voor Pasen:

Ansichtkaarten met paastekst á f 0,25 per stuk.

Bladwijzers met paastekst (kruis met koordje) f 0,34 p.a.t.
Kleurplaten f 0,30 per stuk.

Paas-leperello f 1,20 (4 kaarten om te kleuren).

Nieuwe paasleperello f 1,— per stuk.

Verder hebben wij nog steeds de veel gevraagde "schellekoord" en "drieluik" in voorraad.

Binnenkort verwachten wij nog meer paasmateriaal, maar helaas kunnen wij u hierover op dit moment niet inlichten.

v. d. Broek